

TEMA

Monarquia o república?

Allò que no es demana és perquè no interessa que es vulgui saber. Això deuen pensar en el CIS que fa anys que no demanen per si Espanya ha de ser una monarquia o una república. En qualsevol cas, la majoria de les enquestadores privades que si ho demanen, constaten un creixement en el percentatge d'espanyols que defensa substituir la monarquia per una república.

¿Déficit democrático o pieza esencial del régimen del 78?

→ Vicente J. Calafell Ferrá *

El profesor Joan Oliver Araujo ha publicado un valioso trabajo titulado 'La monarquía en España: ¿déficit democrático o pieza esencial del régimen del 78?' (Teoría y Derecho, núm. 35, editorial Tirant lo Blanch). Empieza su reflexión afirmando que una

idea muy extendida entre los autores monárquicos, que él no comparte, es que la Corona es parte esencial del pacto constituyente de 1978, de modo que el cambio en la forma de Jefatura de Estado no sería una revisión de la Constitución, sino una destrucción de la misma, debiendo iniciarse un nuevo proceso constituyente de consecuencias incalculables.

El profesor Araujo discrepa radicalmente de tal criterio, pues —a

su juicio— reformar la Constitución de 1978 para que España se convierta en una república parlamentaria no significaría liquidar el régimen político que nació con la misma, sino reforzarlo, acentuando su carácter democrático. Cambiaría una pieza meramente simbólica, para profundizar en la democracia, sin subvertir el orden constitucional vigente.

La sustitución del actual régimen por otro republicano es una idea que puede defenderse con toda legitimidad, pues la Constitución de 1978 no contiene cláusulas

de intangibilidad. Utilizando las palabras del Consejo de Estado, puede afirmarse que el poder de reforma constitucional «es plenamente dueño» del contenido de la Constitución. En consecuencia, la pretensión de modificarla —incluso de forma sustancial— encuentra indudable apoyatura en su propio texto. Según el profesor Oliver Araujo, la proclamación de la III República que él propone no acabaría con el régimen surgido con la Constitución de 1978, sino que culminaría una labor que la Transición no fue capaz de abordar. Por eso, su republicanismo no tiene nada que ver con los ruidosos proyectos revisionistas de la Transición, ni en absoluto se puede calificar de antisistema.

* Profesor de Derecho Constitucional de la UIB

TEMA

76è Congrés de la ICHRPI

Com és habitual cada final d'estiu, entre el 3 i el 6 de setembre es va celebrar a Toledo el 76è Congrés de la Comissió Internacional per a la Història de les Institucions Representatives i Parlamentàries.

Una nova empenta a la història del parlamentarisme

→ Juan Pedro Bover Sánchez *

A principis de setembre, la ICHRPI (International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions) i la Universitat de Castella-la Manxa van organitzar una nova trobada d'historiadors a Toledo, prenent el relleu del congrés celebrat a Roma i

Nàpols l'any anterior. L'esdeveniment va reunir prop de cent investigadors especialitzats en la història del parlamentarisme, provinents de més de 25 països. Durant quatre dies, es van analitzar la vida, el funcionament i la rellevància d'aquestes institucions parlamentàries, així com el paper dels seus integrants al llarg de la història.

La ICHRPI, fundada l'any 1936, té com a objectiu promoure la recerca sobre els orígens, el creixe-

ment i el desenvolupament de les diverses assemblees representatives en tots els períodes històrics i arreu del món. Aquesta àmplia missió busca subratllar la importància d'aquestes institucions, especialment en el context de les democràcies liberals, destacant els valors polítics, ètics i morals que hi estan associats. De fet, aquest va ser part del missatge que un dels oradors

en la sessió d'obertura del Congrés, el president de Castella-la-Manxa Emiliano García-Page, va voler transmetre als diferents historiadors que allà es trobaven: la rellevància del diàleg, la negociació i el pacte en un clima de llibertat i respecte tant cap a les majories com cap a les minories. I és que aquests són, teòricament, els fonaments del parlamentarisme modern, malgrat que sovint observem com es passen per alt o s'obliden.

L'èxit d'aquest congrés a Toledo, juntament amb la vitalitat de la ICHRPI, que compta amb socis arreu d'Europa i en altres continents, fa preveure que la pròxima trobada, prevista per al setembre de 2025 a Sibiu, Romania, continuarà impulsant l'estudi de les institucions parlamentàries des d'una perspectiva històrica.

* Doctor i professor d'Història. Investigador col·laborador de la UIB

TEMA

Exili interior

Els lideratges forts, un eufemisme que utilitzen alguns per evitar dir autocràcies o dictadures, té com a principal conseqüència la persecució dels mitjans de comunicació i dels intel·lectuals que no són de la seva corda i forçar-los a callar. I, amb matisos propis de cada lloc, això passa aquí i allà, a dretes i a esquerres.

Els intel·lectuals i el poder

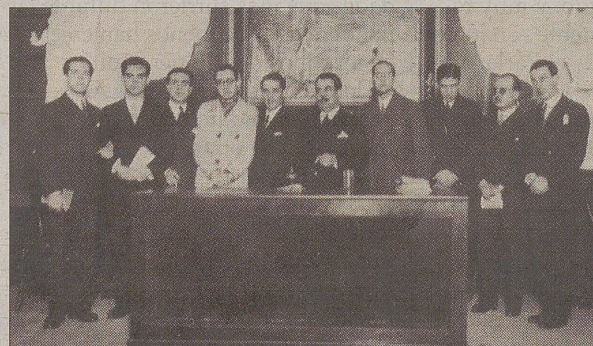
→ Josep Maria Buades *

Que llunyana sembla l'última gran onada democratitzadora! Comença a l'Europa mediterrània a mitjans dels anys setanta, continuà per Amèrica Llatina als vuitanta i conclou a començament dels anys noranta a l'antiga Unió Soviètica i els seus satèl·lits de l'Europa oriental. Com un castell de cartes, dictadures de llarga durada do-

naren pas a règims democràtics, mitjançant transicions no sempre del tot pacífiques. A la dècada passada hi hagué una revifada de l'esperit democratitzador amb les 'primaveres àrabs', el resultat de les quals ha estat en general decebedor.

Actualment, vivim una tornada de l'autoritarisme, tant de dreta com d'esquerra, en certs casos camuflat de 'democràcia il·liberal'. Els governs apliquen mesures repressives i censuren els mitjans de comunicacions. Les eleccions, quan

règims dictatorials. La segona opció és fer les maletes i marxar a l'exili, cercant aixopluc a països democràtics que respectin el pluralisme polític i els drets humans. Una tercera opció és l'exili inte-

rior, que consisteix a quedar-se a casa dedicant-se a altres activitats professionals, familiars o espirituals, i renunciar a publicar res per evitar punicions. Quan hom continua l'activitat intel·lectual, ho fa de manera clandestina o amagant els treballs, a l'espera d'un canvi de règim o d'una major permissivitat de les autoritats envers la dissidència política.

Com va passar fa un segle, a les dècades de 1920 i 1930, davant la tirania els intel·lectuals tenen tres opcions. La primera és aliar-se al poder, sigui per convicció sigui per necessitat, i tornar-se 'pensadors orgànics', celebrant les virtuts dels

* Doctor en Història